

5

สังคมไทยยังอ่วม มลพิษอุตสาหกรรม

ที่ผ่านมา อุตสาหกรรมของประเทศไทยพัฒนาไปพร้อมกับการใช้สารเคมีอย่างมหาศาล ก่อให้เกิดผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมมากมายหลายลักษณะ ไม่ว่าจะเป็นปัญหาการจัดการกากเคมี และของเสียอันตราย ปัญหาน้ำเสียและมลพิษที่เกิดจากโรงงาน ปัญหาการแพร่กระจายของโลหะหนักตามแหล่งน้ำและดินในหลายพื้นที่ และปัญหาอุบัติเหตุสารเคมี แม้ในด้านหนึ่งอุตสาหกรรมจะนำมาซึ่งความเจริญ แต่ก็ต้องแลกกับสุขภาพของประชาชนในอีกด้าน โดยเฉพาะคนงานจำนวนมากที่เจ็บป่วยด้วยโรคจากมลพิษอุตสาหกรรมและสารเคมีอันตราย ซึ่งมีแนวโน้มกระจายวงกว้าง และทวีความรุนแรงขึ้นเรื่อยๆ ในทุกภูมิภาค

ตัวเลขร้องเรียนพุ่ง ปัญหามลพิษยังระอุ

ข้อมูลจากกระทรวงอุตสาหกรรมระบุว่า ในปีงบประมาณ 2555 ระหว่างตุลาคม 2554-กันยายน 2555 มีเรื่องร้องเรียนโรงงานที่สร้างผลกระทบต่อสิ่งแวดล้อมจำนวน 185 เรื่อง โดยเรื่องที่ร้องเรียนมากที่สุดคือ ปัญหากลิ่นเหม็น 65 เรื่อง ปัญหาน้ำเสีย 51 เรื่อง ปัญหาเสียงดัง 47 เรื่อง ปัญหาฝุ่นละออง 29 เรื่อง ปัญหาเขม่าควัน 19 เรื่อง ปัญหาจากกิจการเหมืองแร่ 5 เรื่อง ปัญหาสิ่งปฏิกูลและกากอันตราย 4 เรื่อง ปัญหาเจ้าหน้าที่รัฐและอื่นๆ อีก 25 เรื่อง¹ ตัวเลขดังกล่าวสูงกว่าปีก่อนกว่าเท่าตัว โดยในปีงบประมาณ 2554 มีประชาชนร้องทุกข์ผ่านทางสำนักงานตรวจและประเมินผล สำนักงานปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมทั้งสิ้น 79 เรื่อง²

เช่นเดียวกับการเก็บข้อมูลอุบัติเหตุสารเคมีของ ศูนย์ความเป็นเลิศแห่งชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และของเสียอันตราย ที่พบว่าการเกิดอุบัติเหตุจากวัตถุ เคมีมีแนวโน้มสูงขึ้นเรื่อยๆ โดยเฉพาะจากสารเคมีอื่นๆ รองลงมาคือ ก๊าซไวไฟและน้ำมันเชื้อเพลิง และโดยส่วนใหญ่อุบัติเหตุจากวัตถุเคมีเกิดขึ้นในกระบวนการเก็บ รองลงมาคือ ในระหว่างการใช้ การผลิต และการขนส่ง (ดังภาพ)

ปัญหามลพิษอุตสาหกรรมในปัจจุบันกระจาย อยู่ทุกภูมิภาคตามแหล่งอุตสาหกรรมต่างๆ โดยเฉพาะ ในภาคตะวันออก ซึ่งเป็นย่านที่มีโรงงานอุตสาหกรรม ตั้งอยู่อย่างหนาแน่น

อุบัติเหตุซ้ำซากที่มารถาพุด กลาไกรับมือ ไม่ทำงาน

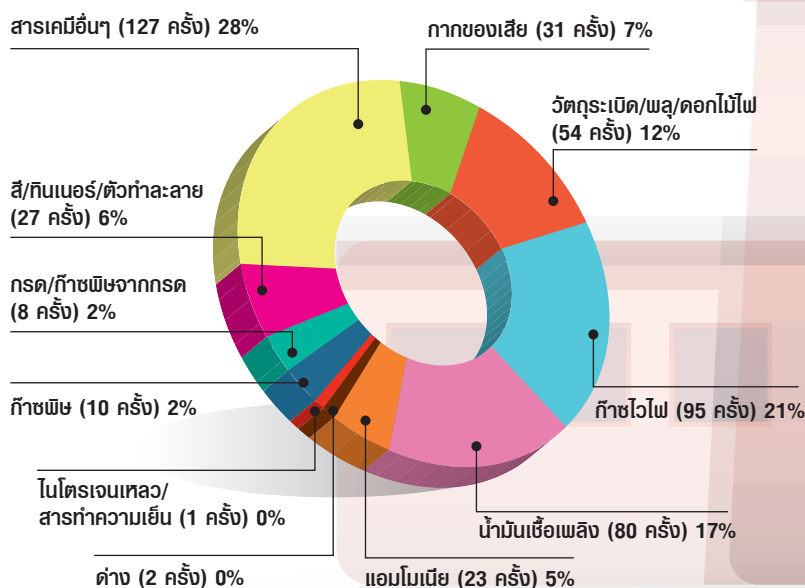
นอกจากมลพิษรายวันที่ชุมชนรายรอบพื้นที่ อุตสาหกรรมในจังหวัดระยองต้องเผชิญแล้ว อุบัติภัย สารเคมีก็ยังคงเกิดขึ้นซ้ำๆ รวากับผู้ประกอบการและ หน่วยงานที่เกี่ยวข้องไม่เคยมีบทเรียนในเรื่องนี้

5 พฤษภาคม 2555 โรงงานบีเอสที อีลาสโตเมอร์ ในเครือบริษัทกรุงเทพซินติติกส์ ที่ตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรม มาบตาพุด เกิดเหตุระเบิดและเพลิงไหม้ในขณะที่คนงาน กำลังทำความสะอาดถังบรรจุสารเคมีขนาดใหญ่ สาเหตุ คาดว่าเป็นเพราะมีความร้อนจึงทำให้เกิดประกายไฟและ ระเบิดขึ้น เสียระเบิดและแรงสั่นสะเทือนบวกกับควันไฟ ที่พวยพุ่ง สร้างความแตกตื่นให้กับชุมชนที่พักอาศัย อยู่โดยรอบ แต่ละคนหนีตายกันอลหม่าน เหตุการณ์ ในครั้งนี้ทำให้มีผู้เสียชีวิต 11 ราย และผู้ได้รับบาดเจ็บ จากการสูดดมสารพิษและแรงระเบิด 142 ราย

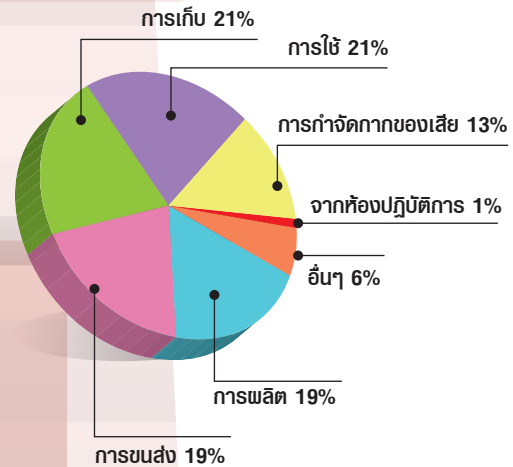
ความหวาดวิตกยังไม่ทันทุเลา เมื่อเย็นวันถัดมา ก็เกิดเหตุสารโซเดียมไฮเปอร์คลอไรด์ซึ่งเป็นสารประเภท เดียวกับคลอรีนรั่วออกจากโรงงานอดีตยา เบอร์ล่า เคมี คัลส์ ซึ่งตั้งอยู่ในนิคมอุตสาหกรรมเหมราชตะวันออก มีผู้สูดดมก๊าซและเกิดอาการผิดปกติถูกพาส่งโรงพยาบาล 138 ราย⁴

นพ.สุรพล มาลีทวล ผู้อำนวยการโรงพยาบาล มาบตาพุด กล่าวว่า เหตุที่เกิดติดต่อกันสองครั้งนี้อถือว่าเป็นอุบัติเหตุที่เกิดขึ้นในโรงงานอุตสาหกรรมที่รุนแรงที่สุด ตั้งแต่มีการก่อตั้งนิคมอุตสาหกรรม แม้ในช่วงที่ผ่านมา

จำนวนอุบัติเหตุวัตถุเคมี ในช่วงปี พ.ศ. 2551-2555 (แยกตามประเภทวัตถุเคมี)

จำนวนอุบัติเหตุวัตถุเคมี ในช่วงปี พ.ศ. 2551-2555 (แยกตามประเภทกิจกรรม)

ที่มา: หน่วยข้อเสนอเขตอุตสาหกรรมและความปลอดภัย ศูนย์ความเป็นเลิศแห่งชาติด้านการจัดการสิ่งแวดล้อม และของเสียอันตราย จุฬาลงกรณ์มหาวิทยาลัย. จำนวนอุบัติเหตุวัตถุเคมี ตั้งแต่ พ.ศ. 2551-2555. ค้นเมื่อ 7 มีนาคม 2556. จาก ฐานความรู้เรื่องความปลอดภัยด้านสารเคมี เว็บไซต์: <http://www.chemtrack.org/Stat-Accident-Number.asp>

จะมีอุบัติเหตุรุนแรงเกิดขึ้นในนิคมอุตสาหกรรมอยู่บ่อยครั้ง แต่เหตุการณ์ครั้งนี้รุนแรงมากจนมีผู้เสียชีวิตและบาดเจ็บจำนวนมาก⁵

กาญจนา เติลยะโชติ รักษาการผู้อำนวยการสำนักงานสาธารณสุขและสิ่งแวดล้อม เทศบาลเมืองมาบตาพุด กล่าวว่า เมื่อเหตุการณ์เกิดขึ้นจริง ไม่เหมือนในแผนที่เคยซ้อม เพราะไม่มีรถมารับที่จุดรวมพล ทั้งที่ตอนซ้อมนั้นทุกคนมารอที่จุดรวมพลแล้วจะมีรถมารับไปยังจุดที่ปลอดภัย โดยมีการมอบหมายหน้าที่ไว้แล้วว่าจุดใดใครเป็นผู้รับผิดชอบ แต่เมื่อเกิดเหตุจริงๆ กลับไม่มีรถมาจอดรอ

ขณะที่ ภูษิต โภคผลากรณ์ ผู้อำนวยการโรงเรียนวัดมาบชลูด ให้ข้อมูลในวันที่เกิดเหตุว่า ได้รับข้อความที่แจ้งมาทางโทรศัพท์มือถือหลังจากโรงงานปิเอสทีระเบิดไปแล้ว 40 นาที ทั้งที่จริง รู้แล้วตั้งแต่เกิดเสียงดัง ข้อความแรกที่ส่งเข้ามานั้นบอกเพียงว่ามีก๊าระเบิด ไม่บอกว่าโรงงานไหน ไม่บอกว่าระเบิดแล้วมีอะไรหลุดออกมาบ้าง

เห็นได้ว่า อุบัติภัยสารเคมีที่เกิดขึ้นครั้งนี้ ไม่เพียงสะท้อนความบกพร่องของโรงงาน และการกำกับดูแลอุตสาหกรรมปิโตรเคมีที่มีความเสี่ยงสูงเท่านั้น แต่ยังแสดงให้เห็นความล้มเหลวของการรับมือสถานการณ์ฉุกเฉินเนื่องจากทั้งแจ้งเหตุล่าช้า ไม่มีรายละเอียดของเหตุการณ์ในการแจ้งเหตุผ่านโทรศัพท์มือถือ และจุดรวมพลในการอพยพไม่ชัดเจนจนเกิดความโกลาหล ชาวบ้านจึงต้องใช้สัญชาตญาณและทักษะแต่ละบุคคลในการสังเกตจุดเกิดเหตุและทิศทางลมเพื่อเอาตัวรอดกันเอง

ภายหลังเหตุการณ์มีหลายเสียงวิพากษ์วิจารณ์ว่า ไม่ใช่ครั้งแรกที่เกิดอุบัติเหตุสารเคมีในพื้นที่นี้ และเมื่อมิถุนายน 2553 เคยมีกรณีก๊าซคลอรีนของโรงงานอดิตยาฯ รั่วไหล ก็ได้มีการจัดประชุมพูดคุยถึงการปรับปรุงยุทธศาสตร์การป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยสารเคมีจังหวัดระยอง ตามกรอบของแผนการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติปี 2553-2557 แต่คณะกรรมการป้องกันและบรรเทาสาธารณภัยแห่งชาติไม่ได้นำเรื่องนี้เข้าสู่ที่ประชุมคณะรัฐมนตรี และไม่มีการสั่งการหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้องอย่างเป็นทางการ

สมพร เพ็งคำ ผู้อำนวยการศูนย์ประสานงานการพัฒนาระบบและกลไกการประเมินผลกระทบด้านสุขภาพ สำนักงานคณะกรรมการสุขภาพแห่งชาติ ในฐานะหน่วยงานที่มีส่วนร่วมปรับปรุงและผลักดันแผนยุทธศาสตร์ดังกล่าว ให้ความเห็นว่าต้องผลักดันให้มีการเปิดเผยข้อมูลสารเคมีทุกชนิดที่ใช้ในอุตสาหกรรมในพื้นที่ทั้งในแง่ชนิด ประเภท และปริมาณ เพื่อให้ชุมชนมีความรู้ที่กำลังรับมือกับสารเคมีประเภทไหน พิษและการแก้พิษทำอย่างไร รวมทั้งแพทย์ก็สามารถรักษาได้ถูกวิธี⁶

นอกจากนี้ ในเรื่องของ การแจ้งเหตุก็ควรมีหน่วยงานอิสระรับแจ้งเหตุโดยตรง มีกลไกบังคับบัญชาที่รวดเร็วเข้าไปประเมินสถานการณ์ และประสานไปยังฝ่ายต่างๆ มาช่วยจัดการแก้ปัญหา รวมทั้งหลังเกิดเหตุก็ควรมีทีมอิสระมาติดตามตรวจสอบและดูแลเรื่องการชดเชยเยียวยาทั้งในส่วนของคนงานและชุมชน รวมทั้งการสอบสวนหาสาเหตุอย่างตรงไปตรงมา

การลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมเกิดซ้ำซากไร้เงาผู้รับผิดชอบ

ปัญหาการลักลอบทิ้งกากของเสียอุตสาหกรรมในที่ต่างๆ มีมานานแล้ว ถึงขนาดกรมสอบสวนคดีพิเศษหรือดีเอสไอระบุเส้นทางการลักลอบทิ้งที่พบมากในจังหวัดสมุทรปราการ ฉะเชิงเทรา ระยอง นครปฐม สมุทรสาคร สระบุรี ราชบุรี และชลบุรี โดยมีการทำเป็นขบวนการ ผู้ที่เกี่ยวข้องมีทั้งโรงงาน ผู้รับกำจัดกาก ผู้ขนส่ง ข้าราชการที่อาจรู้เห็น รวมถึงกลุ่มการเมืองระดับท้องถิ่นและนักการเมืองระดับชาติ เนื่องจากธุรกิจดังกล่าวมีผลประโยชน์แฝงเร้นจำนวนมาก⁷ ในปี 2555 ที่ผ่านมามีกรณีลักลอบทิ้งน้ำเสียและกากอุตสาหกรรมที่เป็นข่าวดังในหลายพื้นที่ดังนี้

- กรณีจังหวัดฉะเชิงเทรา บริษัทเคเอสดีรีไซเคิล จำกัด นำกากสารเคมีที่รับซื้อจากนิคมอุตสาหกรรมอมตะนคร จ.ชลบุรี มาทิ้งในบ่อลูกรังร้าง ที่ ต.หนองแหวน อ.พนมสารคาม จ.ฉะเชิงเทรา โดยชาวบ้านผดสังเกตุตั้งแต่เดือนกุมภาพันธ์ ภายหลังได้รับผลกระทบ

จากกลิ่นเหม็นและน้ำเสีย จึงรวมตัวกันประท้วง และร้องเรียนไปยังหน่วยงานที่เกี่ยวข้อง จากการตรวจสอบพบสารฟีนอลและโลหะหนัก หลายชนิดเกินค่ามาตรฐาน จังหวัดฉะเชิงเทรา มีการลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมในลักษณะ เดียวกันนี้ถึง 11 จุด โดยอยู่ใน อ.พนมสารคาม 6 จุด และ อ.แปลงยาว 5 จุด ซึ่งฝ่าย สาธารณสุขจังหวัดได้แต่ประกาศห้ามใช้น้ำจาก แหล่งธรรมชาติรอบๆ บริเวณเท่านั้น⁸

- *กรณีตำบลหนองรี อำเภอมะนัง จังหวัดชลบุรี* พบการลักลอบปล่อยกากอุตสาหกรรมอันตราย ลงในบ่อน้ำขนาดใหญ่พื้นที่กว่า 10 ไร่ ตั้งแต่ เดือนเมษายนถึงพฤษภาคม 2555 เจ้าหน้าที่ เข้าไปตรวจสอบพบว่าเจ้าของที่ดินและบริษัท ยังร่วมกันตั้งโรงงานและประกอบการอุตสาหกรรม โดยไม่ได้รับอนุญาต รวมทั้งพบการปนเปื้อน ของน้ำมันและไฮโดรคาร์บอน⁹
- *กรณีจังหวัดสมุทรปราการ* พบการลักลอบ ทิ้งกากอุตสาหกรรมบริเวณที่ว่างรกร้างลงท่อระบายน้ำบริเวณถนนสุขุมวิทสายเก่าใกล้นิคม อุตสาหกรรมบางปู จากการเก็บตัวอย่างน้ำ มาตรวจสอบหาโลหะหนักและสารอินทรีย์ ระเหยง่าย พบว่ามีการปนเปื้อนโลหะหนัก เช่น นิกเกิล สังกะสี ตะกั่ว โครเมียม และ สารอินทรีย์ระเหยง่ายหลายชนิดซึ่งเป็นสาร ก่อมะเร็ง¹⁰
- *กรณีจังหวัดปราจีนบุรี* พบการลักลอบทิ้ง กากพิษจากอุตสาหกรรมในลำน้ำใกล้โรงไฟฟ้า ถ่านหินและโรงผลิตเยื่อกระดาษ ต.ท่าตูม อ.ศรีมหาโพธิ จ.ปราจีนบุรี เมื่อเดือนมกราคม 2556 โดยตรวจพบสารปรอทสะสมในปลา เกินค่าปลอดภัยที่ยอมรับได้ถึง 3-11 เท่า และ การตรวจเส้นผมของประชาชนที่บริเวณปลา และอาศัยภายในรัศมี 2 กิโลเมตร ของพื้นที่ อุตสาหกรรมพบว่า เส้นผมของกลุ่มตัวอย่าง

ทุกคน มีสารปรอทสะสมอยู่ในปริมาณที่ เกินค่าอ้างอิง 1.00 ppm ซึ่งเป็นปริมาณ ที่อาจก่ออันตรายต่อพัฒนาการทางสมอง ชาวบ้านกว่า 60 คน จึงเดินทางเข้ากรุงเทพฯ ยื่นหนังสือต่ออธิบดีกรมควบคุมมลพิษและ กรมโรงงานอุตสาหกรรม เรียกร้องให้ขจัด ปัญหามลพิษก่อนสายเกินแก้¹¹

กรีนพีซ เอเชียตะวันออกเฉียงใต้ เปิดเผยว่า ประเด็นท้าทายที่เป็นช่องโหว่ทางกฎหมายและทางปฏิบัติ คือ กากอุตสาหกรรมจากโรงงานส่วนใหญ่ ทั้งในรูป ของเหลวและของแข็ง และทั้งแบบที่เป็นอันตรายและ ไม่อันตราย ได้ถูกส่งไปยังโรงงานผู้รับบำบัด แต่ยังขาด การติดตามตรวจสอบว่าโรงงานที่รับกากไปนั้นได้ดำเนินการ อย่างถูกต้องตามหลักวิชาการหรือก่อให้เกิดผลกระทบ ต่อสิ่งแวดล้อมหรือไม่ และช่องว่างนี้ยังเปิดโอกาสให้ โรงงานรับกำจัดกากอุตสาหกรรมสามารถลักลอบนำกาก ที่รับมานั้นไปทิ้งตามที่ต่างๆ โดยไม่ต้องลงทุนบำบัด หรือกำจัดใดๆ¹²

อย่างไรก็ดี หลังจากเกิดปัญหาขบวนการลักลอบทิ้ง กากอุตสาหกรรมถี่ขึ้นเรื่อยๆ จนกลายเป็นประเด็นร้อน ของสังคม กรมโรงงานอุตสาหกรรมได้ตรวจสอบโรงงาน ผู้รับบำบัดและกำจัดกากอุตสาหกรรมในพื้นที่เสี่ยงที่ จะมีการลักลอบทิ้ง 101 โรงงาน พบว่าร้อยละ 65 หรือ จำนวน 66 โรงงาน ไม่ได้มาตรฐาน นับว่ามาตรฐาน โดยรวมของโรงงานกำจัดกากค่อนข้างต่ำ ขณะเดียวกัน ในกรณีเหตุลักลอบทิ้งกากอุตสาหกรรมที่จังหวัดฉะเชิงเทรา ปลัดกระทรวงอุตสาหกรรมก็ได้มีคำสั่งย้ายอุตสาหกรรม จังหวัดฉะเชิงเทราให้เข้าไปช่วยงานในกระทรวง และ เพียงระบุแนวทางเชิงป้องกันว่า ต่อจากนี้กรมโรงงานฯ จะเข้มงวดมากขึ้น พร้อมกับเข้มงวดในการออกใบอนุญาต ให้กับผู้ประกอบการรายใหม่ ประสานงานกับอุตสาหกรรม จังหวัดตั้งแต่ต้นทาง หากไม่ได้มาตรฐานก็จะไม่ผ่าน ใบอนุญาตให้¹³

ต้องก้าวให้พ้นยุคพัฒนาอุตสาหกรรมเคียงคู่มลพิษ

กว่าสองทศวรรษแล้วที่ประเทศไทยได้ปรับปรุงกฎหมายและโครงสร้างที่เกี่ยวข้องกับการควบคุมและจัดการมลพิษ ไม่ว่าจะเป็น พ.ร.บ. วัตถุอันตราย พ.ศ. 2535 พ.ร.บ. โรงงาน พ.ศ. 2535 พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อมแห่งชาติ พ.ศ. 2535 รวมทั้งการเกิดกลไกทางโครงสร้างที่สำคัญในปีเดียวกัน คือ การตั้งกระทรวงวิทยาศาสตร์ เทคโนโลยี และสิ่งแวดล้อมรับผิดชอบดูแลด้านสิ่งแวดล้อมโดยตรงเป็นครั้งแรกของประเทศ พร้อมกับการก่อตั้งหน่วยงานอย่างกรมควบคุมมลพิษ กรมส่งเสริมคุณภาพสิ่งแวดล้อม และสำนักงานนโยบายและแผนสิ่งแวดล้อม¹⁴

ทว่า สังคมไทยกลับเผชิญกับสถานการณ์มลพิษที่ดูจะเป็นปัญหารุนแรงขึ้นเรื่อยๆ เคียงคู่การเร่งพัฒนาอุตสาหกรรมอย่างเข้มข้น โดยไม่มีสัญญาณว่าจะสามารถควบคุมและจัดการกับปัญหาได้แต่อย่างใด

กอบกุล รายนาค คณะนิติศาสตร์ มหาวิทยาลัยเชียงใหม่ กล่าวว่า ประเทศไทยมีกฎหมายกำหนดไว้ครบถ้วนในเรื่องการจัดการ แต่ปัญหาอยู่ที่การบังคับใช้ ซึ่งเน้นการจัดการที่ปลายทาง เช่น กำหนดค่ามาตรฐานของแหล่งปล่อยน้ำเสีย เป็นแนวทางการควบคุม แต่เมื่อมารวมกันแล้วอาจเกินความสามารถการรองรับของสภาพแวดล้อม การจัดทำรายงานประเมินผลกระทบสิ่งแวดล้อมนั้น ก็ดูเพียงเฉพาะระดับโครงการ ไม่ได้ดูภาพกว้าง เมื่อเกิดปัญหขึ้น ทุกโรงงานก็อธิบายเช่นเดียวกันหมดว่าได้ปฏิบัติตามค่ามาตรฐานแล้ว¹⁵

เพ็ญโฉม แซ่ตั้ง ผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะนิเวศให้ความเห็นว่า ที่ผ่านมามีความพยายามแก้ไขเพื่อผ่อนปรนกฎระเบียบหลายๆ อย่างในการกำกับควบคุมกิจการอุตสาหกรรม เช่น เมื่อปี 2545 มีการแก้ไขข้อบังคับให้สามารถร่นระยะห่างระหว่างโรงงานกับชุมชน และแก้ไขผ่อนปรนข้อบังคับในเรื่องการตั้งโรงงานประเภทกำจัดของเสียหรือขยะอันตรายจากอุตสาหกรรม ให้โรงงานที่มีอยู่เดิมสามารถเพิ่มเติมกิจการแปรรูปของเสียได้ง่ายขึ้น ขณะเดียวกัน การส่งเสริมการลงทุนด้านอุตสาหกรรมกลับยิ่งเพิ่มความเข้มข้นขึ้นเรื่อยๆ เช่น การแก้ไข พ.ร.บ.

การนิคมอุตสาหกรรมให้เอื้อต่อการลงทุนเสรีมากขึ้น โดยเปลี่ยนจากเขตนิคมอุตสาหกรรม หรือเขตประกอบการอุตสาหกรรม ให้เป็นเขตประกอบการเสรี มีการให้สิทธิประโยชน์เต็มที่ เช่น ลดภาษีอากรนำเข้าและส่งออก ยกเว้นภาษีมูลค่าเพิ่ม เป็นต้น¹⁶

ในขณะที่หลายฝ่ายก็มอง ‘กรมควบคุมมลพิษ’ ในฐานะที่เป็นหน่วยงานดูแลปัญหามลพิษว่าเป็นเพียงเสือกระดาษ เพราะเมื่อมีเรื่องร้องเรียนเกิดขึ้นจริง กรมควบคุมมลพิษมีอำนาจเพียงตรวจสอบและเสนอแนะต่อหน่วยงานที่มีอำนาจโดยตรง เช่น กรมโรงงานอุตสาหกรรม โดยกรมควบคุมมลพิษไม่มีอำนาจสั่งปิดโรงงานหรือสถานประกอบการที่ก่อเหตุ

ต่อประเด็นนี้ วลัยพร มุขสุวรรณ ผู้เชี่ยวชาญด้านการจัดการสารเคมี รองผู้อำนวยการมูลนิธิบูรณะนิเวศมองว่า แนวคิดในการจัดการมลพิษภายใต้ พ.ร.บ. ส่งเสริมและรักษาคุณภาพสิ่งแวดล้อม พ.ศ. 2535 นั้น เน้นไปที่การบำบัดมลพิษ แทนที่จะเน้นไปที่แนวคิดป้องกันการเกิดมลพิษ ล่าสุด กรมควบคุมมลพิษได้จัดทำแผนจัดการมลพิษ พ.ศ. 2555-2559 ขึ้น เพื่อเป็นกรอบและทิศทางให้กับหน่วยงานที่เกี่ยวข้องในการจัดการมลพิษของประเทศไทย แผนฯ ดังกล่าวเริ่มนำแนวคิดเชิงป้องกันมาใช้เพิ่มมากขึ้น เช่น การรีไซเคิล ใช้น้ำ ฝังกลับมาใช้ใหม่ การลดการใช้วัตถุอันตราย ส่งเสริมการผลิตที่สะอาด รวมถึงผลิตภัณฑ์และบริการที่สะอาด ฯลฯ แต่ส่วนใหญ่ยังคงเป็นมาตรการเชิงสมัครใจ ซึ่งมีพลังเพียงทำให้การจัดการมลพิษขยับไปสู่แนวทางการป้องกันอย่างช้าๆ เท่านั้น ขณะที่สถานการณ์มลพิษเลวร้ายลงอย่างรวดเร็ว

เช่นนี้แล้ว ความรุนแรงของปัญหามลพิษอุตสาหกรรมที่เกิดขึ้นซึ่งเป็นส่วนหนึ่งของการพัฒนาอุตสาหกรรมในสังคมไทยนั้น น่าจะทำให้ทุกภาคส่วนได้ตระหนักถึงการปรับเปลี่ยนแนวคิด จากที่เคยเน้นการแก้ปัญหาปลายทาง ไปสู่การสร้างมาตรการเชิงป้องกันตั้งแต่ต้นทาง ด้วยการใช้มาตรการเชิงบังคับ เช่น กลไกการรายงานและเปิดเผยข้อมูลการปล่อยและเคลื่อนย้ายสารมลพิษสู่สิ่งแวดล้อม¹⁷ เพื่อมิให้คนไทยต้องดำเนินชีวิตอยู่ในสังคมที่ปนเปื้อนมลพิษอุตสาหกรรมไปมากกว่านี้

